ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΙ ΑΝΘΡΩΠΟΙ ΚΑΙ ΜΜΕ

Ομιλία του πρ. της ΕΣΗΕΑ Ν. Κιάου στην Εταιρεία Ελλήνων Λογοτεχνών

Δύο εκδηλώσεις που έχουν σχέση με το θέμα με το οποίο ασχολούμαστε, έγιναν σήμερα. Μια ευχάριστη, αγωνιστική καταγγελτική και η άλλη εκδήλωση λύπης, δυσάρεστη, πόνου.

Η πρώτη ήταν τα εγκαίνια στην ΕΣΗΕΑ έκθεσης σκίτσων καταδίκης του πολέμου, των Νατοϊκών βομβαρδισμών στη Γιουγκοσλαβία και η δεύτερη η κηδεία του Φρέντυ Γερμανού. Σκιτσογράφοι οι πρωταγωνιστές στη μια, δημοσιογράφος, λογοτέχνης, συγγραφέας, άνθρωπος της τηλεόρασης ο μεγάλος απών στη δεύτερη. Και οι μεν και οι δε πνευματικοί άνθρωποι, με μια ιδιαιτερότητα όμως, δημοσιογράφοι όλοι τους, δηλαδή πνευματικοί άνθρωποι και άνθρωποι των ΜΜΕ.

Μπορεί στις περιπτώσεις αυτές να έχουμε άμεση σχέση των πνευματικών ανθρώπων με τα ΜΜΕ δεν είναι όμως όλοι οι δημοσιογράφοι, όλοι οι άνθρωποι οι επαγγελματίες στα ΜΜΕ, πνευματικοί άνθρωποι. Δεν σημαίνει ότι επειδή εργάζομαι διανοητικά είμαι και πνευματικός άνθρωπος.

Ωστόσο μπορεί κάποιοι να ισχυρισθούν ότι εν τη ευρεία εύνοια ο δημοσιογράφος μπορεί να θεωρηθεί πνευματικός άνθρωπος. Λάθος. Όπως βεβαίως δεν είναι δημοσιογράφος και κάθε άνθρωπος ο οποίος ασχολείται με πνευματική εργασία, με διανοητική εργασία. Και ο παπάς έχει για αντικείμενο πνευματική εργασία και ο ηθοποιός, ο σκηνοθέτης και ο μουσικοσυνθέτης και ο τραγουδιστής και ο συγγραφέας και ο ποιητής και ο ζωγράφος, ο γλύπτης, ο δάσκαλος, ο καθηγητής ακόμα και ο πολιτικός. Είναι όλοι τους πνευματικοί άνθρωποι; Όχι βεβαίως και κυρίως δεν

είναι ο πρώτος και ο τελευταίος μόνο από το αντικείμενο της απασχόλησης τους. Είναι όμως πνευματικός άνθρωπος π.χ. ένας δικηγόρος ποιητής ή ένας γιατρός λογοτέχνης.

Τα ΜΜΕ έχουν -ή καλύτερα πρέπει να έχουν- ανάγκη τους πνευματικούς ανθρώπους. Δεν πρόκειται μόνο γι' αυτούς που έχουν επαγγελματική σχέση με τα ΜΜΕ ως μέλη της διαδικασίας της λειτουργίας τους, π.χ. ένας λογοτέχνης είναι διευθυντής προγράμματος ενός τηλεοπτικού σταθμού.

Την αξία του την ανάγκη του πνευματικού ανθρώπου στα ΜΜΕ μπορούμε να τη δούμε αν ανατρέξουμε στον αείμνηστο δημοσιογράφο Μπάμπη Κλάρα, αρχισυντάκτη της "ΒΡΑΔΥΝΗΣ", ο οποίος αναφερόμενος στους δημοσιογράφους είχε πει το 1975:

"Πρέπει να καταστεί συνειδησιακό βίωμα του δημοσιογράφου, ότι ο τύπος μαζί με το ραδιόφωνο και την τηλεόραση, που βαίνουν παράλληλα προς αυτόν, δεν έχουν απλά και μόνο ειδησεογραφική και ενημερωτική αποστολή, αλλά και ότι με βάση και αφετηρία αυτή την κύρια αποστολή τους, καλούνται επίσης, ως μαζικά μέσα επικοινωνίας, που ασκούν τεράστια επίδραση στις μεγάλες ανθρώπινες μάζες, να κατευθύνουν τις μάζες αυτές προς επωφελέστερους για τον άνθρωπο στόχους, να τις αποτρέψουν από αντιανθρώπινες επιδιώξεις, να τις διαπαιδαγωγήσουν εξημερωτικά και φιλανθρώπινα, να ανυψώσουν το πνευματικό τους επίπεδο και να καταστήσουν συνειδησιακό τους βίωμα ότι είναι φορείς και δικαιούχοι ενός χωρίς αγριανθρωπισμούς, καλύτερου ανθρώπινου μέλλοντος.
Το πνεύμα αυτό πρέπει να μεταφέρουν οι δημοσιογράφοι στις εφημερίδες, στο ραδιόφωνο, στην τηλεόραση και αυτό να διοχετεύσουν υπό όλες τις μορφές και με όλους τους τρόπους προς το μεγάλο κοινό, που τους διαβάζει, ή τους ακούει και τους βλέπει.
Αυτό το πνεύμα πρέπει να διαπνέει και κάθε τομέα βιοπορισμού τους".

Είναι τυχαίο άραγε ότι πρώτος Πρόεδρος της ΕΣΗΕΑ το 1914 ήταν ο Ιωάννης Κονδυλάκης, ενώ είναι μακρύς ο κατάλογος των

ανθρώπων της Τέχνης, της διανόησης, των συγγραφέων που λάμπρυναν τον κατάλογο των μελών της ΕΣΗΕΑ: Κωστής Παλαμάς, Γρηγόριος Ξενόπουλος, Χατζόπουλος, Κώστας Βάρναλης και τόσοι ως τις μέρες μας.

Και όταν τα πνευματικά σωματεία άρχισαν να πληθαίνουν και να παίρνουν τη θέση τους κατά ΄κατηγορία μέσα σε αυτά οι άνθρωποι του λόγου και της τέχνης, η Ενωση Συντακτών ήταν σε πολλές περιπτώσεις το δεύτερο και σε ορισμένες φορές το πρώτο τους σπίτι.

Γιατί παρ’ όλα τα σκαμπανεβάσματα, τις σιωπές και τις απουσίες της, η ΕΣΗΕΑ πάντα διατηρούσε, έστω και υποβαθμισμένο, τον πνευματικό της χαρακτήρα – εκείνα δηλαδή τα γνωρίσματα που είναι σύμφυτα στη δημοσιογραφία. Με αυτά η κοινωνία αναγνωρίζει τους δημοσιογράφους και για αυτά κατά κύριο λόγο τους κρίνει. Ενδεικτικά, πάντως, της προσπάθειας που γίνεται από την ΕΣΗΕΑ είναι η δημιουργία του Μορφωτικού Ιδρύματος της ΕΣΗΕΑ, που έχει σκοπό την ανάπτυξη δραστηριοτήτων οι οποίες αφορούν την προαγωγή του μορφωτικού ή πολιτιστικού επιπέδου της ελληνικής κοινωνίας και πιο συγκεκριμένα των δημοσιογράφων.

Ωστόσο παραμένει ερωτηματικό ποια είναι η στάση των πνευματικών ανθρώπων – η έστω χωρίς το άρθρο των – για τα ΜΜΕ ποια είναι η κριτική στάση τους και πόσο δημιουργικά εκδηλώνεται αυτή. Πόσο οι ίδιοι εκμεταλλεύονται π.χ. την τηλεόραση, όχι για δικιά τους προβολή αλλά για να συμβάλλουν στην Παιδεία, στη μόρφωση, στην πνευματική ανάπτυξη των τηλεθεατών.